

Frykten for Bolsonaro

Brasils nye president kan skape utfordringer også for Norge.

Ulf Sverdrup

Brasil er blitt en betydningsfull partner for Norge, viktigere enn de fleste er klar over.

La oss se litt bak i tid: Våren 2011 publiserte den rødgrønne regjeringen en egen Brasilstrategi. Norge skulle utvide samarbeidet med det som er verdens femte største land.

Det skulle bli tettere næringslivssamarbeid, mer samarbeid om klima og bærekraft, koordinert innsats rundt globale utfordringer, og styrket samarbeid innen forskning og kultur.

Håpet var at Brasil hadde forlatt en autoritær modell og at de nå ville omfavne globalisering. Strategien bygget kanskje også på en idé eller håp om et visst politisk og verdimessig fellesskap, selv om det er store forskjeller i størrelse, utvikling, kultur.

Mye har skjedd. Norge er nå den 8. største utenlandske investoren i Brasil, og et satsingsland for norske foretak, spesielt innenfor petroleum og oljeservice.

Størst er Equinor, som har investert ti milliarder dollar. Planen er at de skal investere ytterligere femten innen 2030. Muligens produserer de da 500.000 fat olje per dag i Brasil, det tilsvarer i så fall en tredjedel av dagens produksjon på hele norsk sokkel. Norske foretak er også aktive innenfor sol og vannkraft, landbruk, maritime næringer og aluminium med mere.

Brasil er også blitt en viktigere forskningspartner, og det har i perioden også vært flere samarbeidsaktiviteter knyttet til utenriks- og globale spørsmål, samt omfattende norsk støtte til sivilsamfunnet.

Samarbeidet innenfor klima er blitt særlig tett. Vern av regnskogen i Brasil er av global betydning. En viktig del av norsk klimapolitikk er derfor å støtte Brasil i deres reduksjon av avskogingen. Mer enn 7 milliarder er så langt betalt fra Norge til Amazonasfondet. Initiativet er innovativt og Norges bidrag fastsettes av oppnådde resultater. Riksrevisjonen har påpekt noen vansker, men Norge ønsker å fortsette samarbeidet.

Drivkreftene bak endringen er naturligvis ikke politikken eller strategien, men snarere at ulike aktører har sett utsikter til gode forretninger og samarbeidsmuligheter. Men, ved å bygge samarbeidet rundt ulike dimensjoner som økonomi, klima, teknologi, vitenskap og kultur, er det blitt mer helhetlig, kanskje også sterkere.

Brasil står nå overfor nye utfordringer. Landet befinner seg i en trippelkrise: korrupsjon og mistillit, vold og kriminalitet, kombinert med økonomisk nedgang. De tre samvirker og skaper en ond sirkel. Brasilianere opplever styringssvikten, er lei av korrupsjon, og ønsker endringer.

Et flertall valgte nylig Jair Bolsonaro som sin neste president. Om et par uker tar han over. Hans reformprogram blander radikal økonomisk liberalisme med nasjonalisme. Han er

skeptisk til klimaendringer, og sier at han ikke ønsker å verne regnskogen. Utenrikspolitikken skal legges om, stikkord er kritikk mot multilateralt samarbeid. Han er i stil røff. Han er krenkende og nedsettende til kvinner, homofile og fargede. Desinformasjon via WhatsApp var en del av valgkampen.

Da jeg nylig besøkte landet var noen håpefulle, andre ønsket nølende å gi ham en sjanse fordi de heller ikke har tillit til andre, mens noen mente at Brasil står i fare for å ta en autoritær vending, og de frykter at institusjonene ikke er sterke nok til å stå imot. Landet er polarisert og usikkerheten er stor, både om hva han vil og kan få til, og hvilke sosiale, politiske og økonomiske krefter og motkrefter som kan utløses.

Det er naivt å tro at Brasil-Norge relasjonene vil være upåvirket dersom alle sider av Bolsonaros politikk gjennomføres.

Samarbeidet om klima og regnskog synes å være særlig utsatt. Her møter vi også et dilemma: Brasil har sine nasjonale preferanser, mens verden utenfor kan ha andre. For mange i Brasil er det viktigere å forsøke å bli kvitt korrupsjon og fattigdom, i alle fall på kort sikt, mens det for oss andre kanskje er klima og vern av regnskogen som er aller viktigst. Foreløpig er man i Norge innstilt på at samarbeidet fortsetter. Den brasilianske regjeringen vil neppe være særlig lydhør for utenlandsk kritikk, og kanskje må Norge og andre land tenke nytt og søke nye instrumenter eller allianser for å sikre vern av regnskogen.

Det nye regimet kan skape forretningsmuligheter, men Hydro-saken har også vist betydningen av lokal støtte, forankring og samfunnsansvar i forhold til blant annet klima, miljø, rettigheter og fattigdom. De mest suksessfulle foretakene vet at de har påvirkningskraft og de kjenner betydningen av at det er samsvar mellom hva de gjør ute, og de verdien de forfekter hjemme. Å utøve samfunnsansvar blir trolig viktigere, men kanskje vanskeligere.

For norske myndigheter kan det også bety at det blir større spenninger mellom hvordan staten opptrer som eier, som investor, som miljøverner og som støtte for sivilsamfunn. Slike spenninger er ikke unike i forholdet til Brasil. Tvert om, de er latente i store deler av norsk utenrikspolitikk, men de kan nå bli enda mer synlige og manifeste.

___ *Ulf Sverdrup, direktør ved Norsk utenrikspolitisk institutt*

Se: <https://www.nupi.no/Nyheter/Frykten-for-Bolsonaro>

<https://www.dn.no/globalt/jair-bolsonaro/brasil/equinor/frykten-for-bolsonaro/2-1-498682>

Frykten for Bolsonaro

Brasils nye president kan skape utfordringer også for Norge.

Brasil er blitt en betydningsfull partner for Norge, viktigere enn de fleste er klar over.

La oss se litt bak i tid: Våren 2011 publiserte den rødgrønne regjeringen en egen Brasil-strategi. Norge skulle utvide samarbeidet med det som er verdens femte største land.

Det skulle bli tettere næringslivssamarbeid, mer samarbeid om klima og bærekraft, koordinert innsats rundt globale utfordringer, og styrket samarbeid innen forskning og kultur.

Håpet var at Brasil hadde forlatt en autokratisk modell og at de nå ville omfavne globalisering. Strategien bygget kanskje også på en idé eller håp om et visst politisk og verdmessig fellesskap, selv om det er store forskjeller i størrelse, utvikling, kultur.

Mye har skjedd. Norge er nå den 8. største utenlandske investoren i Brasil, og et satsingsland for norske foretak, spesielt innenfor petroleum og oljeservice.

Størst er Equinor, som har investert ti milliarder dollar. Planen er at de skal investere ytterligere femten innen 2030. Multigens produserer de da 500.000 fat olje per dag i Brasil, det tilsvarer i så fall en tredjedel av dagens produksjon på hele norsk sokkel. Norske foretak er også aktive innenfor sol og vannkraft, landbruk, maritime næringer og aluminium med mere.

Brasil er også blitt en viktigere forskningspartner, og det har i perioden også vært flere samarbeidsaktiviteter knyttet til utenriks- og globale spørsmål, samt omfattende norsk støtte til sivilsamfunnet.

Samarbeidet innenfor klima er blitt særlig tett. Vern av regnskogen i Brasil er av global betydning. En viktig del av norsk klimapolitikk er derfor å støtte Brasil i deres reduksjon av avskogingen. Mer enn 7 milliarder er så langt betalt fra Norge til Amazonasfondet. Initiativet er innovativt og Norges bidrag fastsettes av oppnådde resultater. Riksevisjonen har påpekt noen varsket, men Norge ønsker å fortsette samarbeidet.

Drivkraftene bak endringen er naturligvis ikke politikken eller strategien, men snarere at ulike aktører har sett utskjer til gode forretninger og samarbeidsmuligheter. Men, ved å bygge



Det er naivt å tro at relasjonene mellom Brasil og Norge vil være upåvirket dersom alle sider av Bolsonaros politikk gjennomføres. Samarbeidet om klima og regnskog synes å være særlig utsatt. Her Brasils kommende president Jair Bolsonaro som hilser til folket. Foto: Diego Vara/Reuters/NTB Scanpix

Samarbeidet om klima og regnskog synes å være særlig utsatt

Globalt Ulf Sverdrup



samarbeidet rundt ulike dimensjoner som økonomi, klima, teknologi, vitenskap og kultur, er det blitt mer helhetlig, kanskje også sterkere.

Brasil står nå overfor nye utfordringer. Landet befinner seg i en trippelkrise: korrupsjon og mistillit, vold og kriminalitet, kombinert med økonomisk nedgang. De tre samvirker og skaper en ond sirkel. Brasilianere opplever styringsvåkten, er lei

av korrupsjon, og ønsker endringer.

Et flertall valgte nylig Jair Bolsonaro som sin neste president. Om et par uker tar han over. Hans reformprogram blander radikal økonomisk liberalisme med nasjonalisme. Han er skeptisk til klimaendringer, og sier at han ikke ønsker å verne regnskogen. Utenrikspolitikken skal legges om, strikkord er kritikk mot multilateral samarbeid. Han er i stil reef. Han er krenkende og nedsettende til kvinner, homofile og fargede. Desinformasjon via WhatsApp var en del av valgkampen.

Da jeg nylig besøkte landet var noen håpefulle, andre ønsket røtende å gi ham en sjanse fordi de heller ikke har tillit til andre, mens noen mente at Brasil står i fare for å ta en autoritær vending, og de frykter at institusjonene ikke er sterke nok til å stå imot. Landet er polarisert og usikkerheten er stor, både om hva han vil og kan få til, og hvilke sosiale, politiske og økonomiske krefter og motkrefter som kan utløses.

Det er naivt å tro at Brasil-Norge relasjonene vil være upåvirket dersom alle sider av Bolsonaros politikk gjennomføres.

Samarbeidet om klima og regnskog synes å være særlig utsatt. Her møter vi også et dilemma: Brasil har store nasjonale preferanser, mens verden utenfor kan ha andre. For mange i Brasil er det viktigere å forsøke å bli kvitt korrupsjon og fattigdom, i alle fall på kort sikt, mens det for oss andre kanskje er klima og vern av regnskogen som er aller viktigst. Forelepeg er man i Norge innstilt på at samarbeidet fortsetter. Den brasilianske regjeringen vil neppe være særlig lydbar for utenlandsk kritikk, og kanskje må Norge og andre land tenke nytt og søke nye instrumenter eller allianser for å sikre vern av regnskogen.

Det nye regimet kan skape forretningsmuligheter, men Hydro-saken har også vist betydningen av lokal støtte, forankring og samfunnsansvar i forhold til blant annet klima, miljø, rettigheter og fattigdom. De mest suksessfulle foretakene vet at de har påvirkingskraft og de kjenner betydningen av at det er samsvare mellom hva de gjør ute, og de verdien de forfekter hjemme. Å utøve samfunnsansvar blir trolig viktigere, men kanskje vanskeligere.

For norske myndigheter kan

det også bety at det blir større spenninger mellom hvordan staten opptrer som eier, som investor, som miljøverner og som støtte for sivilsamfunn. Slike spenninger er ikke unike i forholdet til Brasil. Tvert om, de er latente i store deler av norsk utenrikspolitikk, men de kan nå bli enda mer synlige og manifeste.

Ulf Sverdrup, direktør ved Norsk utenrikspolitisk institutt

Mer debatt s. 22-24

Det er ikke uinteressant hvis det er unormalt stor datatrafikk mellom noen i Rakkestad og Raqqa i Syria

Christian Bugge Hjørth, Norges Forsvarforening